

SUUDİ ARABİSTAN ÜNİVERSİTELERİNDE YAPILAN BAZI TEFSİR TEZLERİ ÜZERİNE

Arş. Gör. Şahin GÜVEN
E. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü
sguven@erciyes.edu.tr

Özet

Bu çalışma, 1976 yılında kurulan Medine İslâm Üniversitesi Kur'ân-ı Kerîm Fakültesinin "Tefsir ve Kıraat" bölümündeki Yüksek Lisans ve Doktora çalışmalarını, çalışıldıkları alanlar itibariyle genel bir değerlendirmeye tabi tutmaktadır.

Sözü edilen bu fakültenin kuruluşundan 1999 yılına kadar yapılmış olan tezlerin isimleri ve müellifleri verildikten sonra, bu tezlerin çalışıldığı alanlar ve yıllara göre dağılımı da tablolar halinde gösterilmiştir. Sonuç bölümünde ise tezlerin hem içerikleri hem de yöntemleri hakkında genel değerlendirme yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Tefsir, Kıraat, Tefsir Usûlü, Tefsir Tarihi, Ulûmu'l-Kur'ân.

Giriş

Bu araştırma, Suûdi Arabistan Üniversitelerindeki *Kur'ân-ı Kerîm, Ulûmu'l-Kur'ân, Tefsir* ve *Tefsir Usûlü* çalışmalarının genel yapısını, içeriklerini ve takip edilen metotların neler olduğunu yansıtmaya bakımından bir fikir vermesi amacıyla yapıldı. Bu amacı gerçekleştirmek için de, Medine İslam Üniversitesi Kur'ân-ı Kerîm Fakültesinin *Tefsir* ve *Kıraat* bölümlerinde yapılan¹ 'Yüksek Lisans'² ve 'Doktora'³ çalışmaları değerlendirmeye alındı.

Çalışmamızda öncelikle, tezlerin isimleri ve kimler tarafından yapıldığını gösteren bir liste sunulmuştur. Daha sonra tezlerin çalışıldığı alanlar ve yıllara göre dağılımını içeren bilgiler tablo olarak gösterilmiştir. Son olarak da bu tezler, muhtevâları ve çalışma yöntemleri açısından genel bir değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

Araştırmacıların bu çalışmadan azami derecede istifade etmelerini sağlamak amacıyla, *Tefsir* bölümünde yapılan tezlerle *Kıraat* bölümünde yapılan tezler iki ayrı bölüm altında toplanmıştır. Ayrıca bu bölümlerdeki *Yüksek Lisans* ve *Doktora* tezleri de ayrı ayrı başlıklar altında sunulmuştur.

Tezlerin listesini sunarken şöyle bir yöntem takip edilmiştir:

Tezin İsmi
Müellifin İsmi

Sıra No (Sıra numarası, Üniversitenin bütün bölümlerinde yapılan tüm tezlerin alfabetik düzene göre diziliş sırasını belirtmektedir.)

Kayıt No (Kayıt numarası ise, hangi bölümde yapıldığına bakılmaksızın, tezin savunma tarihi göz önünde bulundurularak yapılan sıralamayı göstermektedir.)

Tarih (Mîlâdî ve Hicrî olarak tezin savunma tarihini göstermektedir.)

1. Tefsir Bölümünde Yapılan Tezler

1.1 Yüksek Lisans Tezleri:

- *Ebû Müslim el-İsfahânî ve Ârâuhû ve Menhecuhû fi't-Tefsîr*, Ebtahî Keynûbî İbrahim, Sıra No: 542, Kayıt No: 87, 1981/1402.
- *Ahkâmu'l-Kur'ân li İbni'l-Ferâsi'l-Gırgâtî "Min Sûreti'l-Fâtihâ ile'l-Âyeti'l-Âşira Ba'de'l-Mieteyni Min Sûreti'l-Bakara" –Dirâse ve Tahkîk –*, Abdullah Abdulhamit, Sıra No: 543, Kayıt No: 250, 1985/1406.
- *Esbâbu Helâki'l-Ümeme's-Sâbika Kemâ Verade fi'l-Kur'âni'l-Kerîm – Dirâse ve Tahkîk –*, Saîd b. Muhammed Babasîlâ, Sıra No: 544, Kayıt No: 808, 1995/1416.
- *Usûlü't-Tefsîr Beyne Şeyhu'l-İslâm İbn Teymiyye ve Beyne Ğayrihî Mine'l-Müfessirîn*, Abdullah Deyriyyâ Abtâdûn, Sıra No: 545, Kayıt No: 126, 1982/1403.
- *İthâfu's-Sâdeti'l-Hıyerati'l-Mehra bi Zevâid'l-Mesânîdi'l-Aşara li'l-Bûsayrî –Tahkîk ve Dirâse Gısmu't-Tefsîr Minhu-*, Abdülaziz b. Sâlih b. Muhammed er-Raşûdî, Sıra No: 546, Kayıt No: 645, 1992/1413.
- *İ'câzu'l-Kur'ân Inde Şeyhi'l-İslâm İbn Teymiyye mea'l-Mukârana bi Kitâbi İ'câzi'l-Kur'ân li'l-Bâkallânî*, Muhammed b. Abdülaziz b. Muhammed el-Avâcî, Sıra No: 547, Kayıt No: 690, 1993/1414.
- *İbn Cezî ve Menâhicuhû fi't-Tefsîr*, Ali Muhammed Ahmed Abdullah ez-Zübeyrî, Sıra No: 548, Kayıt No: 117, 1982/1403.
- *İbn Zafer es-Sakâlî ve Menhecuhû fi't-Tefsîr min Hulâli Kitâbi'l-Yenbû'*, Salih b. Abdurrahman b. Salih el-Fâyiz, Sıra No: 549, Kayıt No: 483, 1989/1410.
- *İbn Abbâs ve Menhecuhû fi't-Tefsîr ve Tefsîrâtuhû's-Sahîha fi's-Sülüsü'l-Evvel mine'l-Kur'ân*, Adem Muhammed Ali, Sıra No: 550, Kayıt No: 56, 1980/1401.
- *İhtiyârâtu'l-İmâm el-Buhârî fi't-Tefsîr Elletî Lem YuZHâ ilâ Ehadin fi Sahîhihî – Arz ve Tahlîl-*, Âyid b. Abdullah b. İ'dü'l-Harbî, Sıra No:551, Kayıt No: 492, 1989/1410.

- *el-Âyâti'l-Mûddeâ Neshuhâ bi Âyeti's-Seyf mea Beyân mâ Taktadîhi Hâzihi'l-Âyeh – Arz ve Tahlîl –*, Osman Muallim Mahmud Şeyh, Sıra No: 556, Kayıt No: 575.1991/1412.
- *el-Îmâmu'd-Dihlevî; Menhecuhû fi't-Tefsîr ve Ârâuhû fî Mebâhise min Ulûmi'l-Kur'ân*, Halîlurrahmân Seccâd, Sıra No: 557, Kayıt No : 84, 1981/1402.
- *el-Îzâh fi't-Tefsîr li Ebî'l-Kâsım el-İsfahânî “Min Evveli Sûreti'l-En'âm ilâ Nihâyeti Sûreti Yûnus” Tahkîk ve Dirâse mea Mukâranatihî bi Tefsîri Meâlimi't-Tenzîl li'l-Beğavî*, Râşid b. Hamd b. Hamûd es-Subhî, Sıra No: 558, Kayıt No:679, 1993/1414.
- *et-Teşrîatu'l-İctimâiyye fî Sureti'n-Nûr*, Süleyman b. Salih b. Abdullah el-Hizzî, Sıra No: 561, Kayıt No: 147, 1983/1404.
- *et-Tefsîru'n-Nebevî fi'l-Kur'âni'l-Kerîm: “en-Nısfu'l-Evvel Mine'l-Kur'ân”*, Avvâd b. Bilal Muîd ez-Züveyrâî' el-Avafî, Sıra No: 562, Kayıt No: 81, 1981/1402.
- *et-Tefsîr bi'r-Ra'y; Mâ Lehû ve Mâ Aleyhi*, Ahmed Ömer Abdullah, Sıra No:566, Kayıt No:44, 1980/1401.
- *er-Râğib el-İsfahânî ve Cuhûduhû fi't-Tefsîr ve Ulûmu'l-Kur'ân*, Abdullah b. Avvâd b. Luveyhık el-Mutayrî, Sıra No:569, Kayıt No:474, 1989/1410.
- *es-Sahâbe fi'l-Kur'âni'l-Kerîm*, Muhammed b. Hâmid b. Muhammed el-Kuraşî, Sıra No:573, Kayıt No:629, 1992/1413.
- *el-Feyzü'l-Amîm fî Mâ'ne'l-Kur'âni'l-Kerîm li'd-Demenhûrî : -Dirâse ve Tahkik-*, Muhammed Seyyidî Abdulkadir, Sıra No:575, Kayıt No: 838, 1996/1417.
- *el-Mes'ûliyyetü'l-Ferdiyye fi'l-Kur'âni'l-Kerîm*, Furkanüddin Mihriban Ali, Sıra No:580, Kayıt No:243, 1985/1406.
- *En-Nâsîh ve'l-Mensûh fi'l-Kur'âni'l-Kerîm li İbni'l-Cevzî : -Tahkik ve Dirâse-*, Muhammed Eşref Ali, Sıra No:582, Kayıt No:43, 1980/1401.
- *Târihu Ulûmu'l-Kur'âni'l-Kerîm Hattê Nihâyeti'l-Karni'l-Hâmisi'l-Hicrî*, Ahsen b. Sehâ b. Muhammed Eşrafuddîn, Sıra No:583, Kayıt No:231, 1985/1406.
- *Tebsiratü'l-Mütezekkîr ve Tezkiratü'l-Mütebassır li Muvaffaku'd-Dîn Ebi'l-Abbâs Ahmed b. Yusuf el-Kavâşî (ö. 680 h.) “Sûreti'l-Fâtîha ve Sûreti'l-Bakara” : -Tahkik ve Dirâse-*, Abdullah b. Nâfî' b. Huzeyfe el-Umarî, Sıra No:585, Kayıt No:525, 1990/1411.
- *Tahrîru'l-Kavl fi's-Suver ve'l-Âyâti'l-Mekkiyye ve'l-Medeniyye “Min Evveli'l-Kur'ân ilâ Nihâyeti Sûreti'l-İsrâ”*, Abdurrazzak Hüseyin Ahmet, Sıra No:586, Kayıt No:837, 1996/1417.

- *Tezkiratü'l-Erîb fî Tefsîri'l-Ġarîb li İbni'l-Cevzî "en-Nısfu'l-Evvel" – Dirâse ve Tahkik –*, Abdulkadir Mansûr Mansûr, Sıra No:588, Kayıt No:16, 1979/1400.
- *Tercihâtü'l-Hâfız İbn Kesîr li Meânî'l-Âyât fî Tefsîrihi – Arz ve Dirâse –*, Adem Osman Ali, Sıra No:589, Kayıt No:883, 1997/1418.
- *Tefsîru Ebû'l-Muzaffer es-Sem'ânî "Tefsîru Âli İmrân ve'n-Nisâ ve'l-Mâide" – Tahkik ve Dirâse –*, Muhammed Hasan Salih Şeyh İdris, Sıra No:591, Kayıt No:271, 1985/1406.
- *Âdâbu'l-Kârî ve'l-Kırâa li Kitâbillahi Teâlâ*, Abdulaziz b. Abdullah b. Muhammed el-Cerbû', Sıra No: 541, Kayıt No: 626, 1992/1413.
- *Tefsîru Ebû'l-Muzaffer es-Sem'ânî "Min Evveli Sûreti'ş-Şûrâ ilâ Âhiri Sûreti'n-Necm" – Tahkik ve Dirâse –*, Muhammedü'l-Emin b. El-Huseyn Ahmed, Sıra No:595, Kayıt No:318, 1986/1407.
- *Tefsîru Ebû'l-Muzaffer es-Sem'ânî "Min Evveli Sûreti'l-Kamer ilâ Âhiri Sûreti Nûh" – Tahkik ve Dirâse –*, Abdulbasîr Muhtar Hüseyin, Sıra No:596, Kayıt No:470, 1989/1410.
- *Tefsîru Ebû'l-Muzaffer es-Sem'ânî "Min Evveli Sûreti'n-Neml ilâ Âhiri Sûreti'l-Ahzâb" – Tahkik ve Dirâse –*, Hâfız Ebû'l-Berekât Muhammed Hizbullah, Sıra No:597, Kayıt No:329, 1986/1407.
- *Tefsîru Ebû'l-Muzaffer es-Sem'ânî "Min Evveli Sûreti Sebe' ilâ Âhiri Sûreti Fussilet" – Dirâse veTahkik –*, Senâullah Bûtû Gulâm Sürûr, Sıra No:598, Kayıt No:343, 1986/1407.
- *Tefsîru Ebû'l-Muzaffer es-Sem'ânî "Min Sûreti'l-Enbiyâ ilâ Âhiri Sûreti'ş-Şuarâ" – Tahkik ve Dirâse –*, Kâri Muhammed İkbâl Fadl Hüseyin, Sıra No:599, Kayıt No:332, 1986/1407.
- *Tefsîri İbn Kemal Paşa "Tefsîru Sûrateyi'l-Fâtihâ ve'l-Bakara" – Tahkik ve Dirâse –*, Yunus Abdulhayy Mâ, Sıra No:604, Kayıt No:548, 1990/1411.
- *Tefsîru'l-Hamse Mie Âye mine'l-Kur'ân fî'l-Emr ve'n-Nehy ve'l-Helâl ve'l-Harâm li Mukâtil b. Süleyman el-Horasânî (ö. 150 h.) –Dirâse ve Tahkik –*, Ubeyd b. Ali b. Ubeyd el-Ubeyd, Sıra No:606, Kayıt No:438, 1988/1409.
- *Tefsîru'l-Ulûm ve'l-Meânî el-Müstevdea fî's-Seb'i'l-Mesânî li Ebî'l-Abbâs Ahmed b. İsâ b. Vekîl el-Endelûsî "Tefsîrü'l-Fâtihâ" –Tehkik ve Dirâse –*, Abdulaziz b. Salih el-Ubeyd es-Sülmî, Sıra No:607, Kayıt No:437, 1988/1409.
- *Tefsîru Sûrati Ğâfir; Arz ve Tahlîl*, Yahya b. Abdulla Usayrî, Sıra No:609, Kayıt No:381, 1987/1408.

- *Tefsîru Muhammed b. Ka'b el-Kurazî –Cem' ve Dirâse –*, Ubeyd b. Abdullah b. Süleyman el-Câbirî, Sıra No:610, Kayıt No:420, 1988/1409.
- *Tefsîr Mevzû li Âyâti'l-Kurâniyye fi'l-Î'tisâm ve Zemmi't-Teferruk ve'l-İhtilâf*, Nâsır b. Sultan b. Nâsır el-Meş'al, Sıra No:611, Kayıt No:435, 1988/1409.
- *Cuhûd İbn Abdilberr fi't-Tefsîr min Hilâli Kitâbihî't-Temhîd – Arz ve Dirâse –*, Me'mûn Abdurrahman Muhammed Ahmed, Sıra No:613, Kayıt No:865, 1996/1417.
- *Hadîsü'l-Kur'ân ani'l-Kulûb ve Menhecuhu fî Islâhihâ*, Adil b. Sa'd Halil el-Cühenî, Sıra No:614, Kayıt No:727, 1994/1415.
- *Hadîsü'l-Kur'ân an Ğazevâti Benî'n-Nadîr ve'l-Ahzâb ve Benî'l-Mustalik*, Muhammed b. Bekir b. İbrahim Âbid, Sıra No:615, Kayıt No:156, 1983/1404.
- *Hukûku'n-Nisâ el-Mâliyye fi'l-Kur'âni'l-Kerîm*, Salih b. Yusuf Hasan Kâtib, Sıra No:617, Kayıt No:488, 1989/1410.
- *Dirâse Tefsîru İbn Urve el-Hanbelî "Mine'l-Kevâkibi'd-Derârî" ve Tahkik Kısmun minhu mine'l-Âye (127-152) min Sûrati'l-Bakara*, Abdullah b. Abdulaziz b. Muhammed el-Avâcî, Sıra No:618, Kayıt No:795, 1995/1416.
- *Dirâse Takvîmiyye li Kitâbi Menâhili'l-İrfân li'z-Zerkânî*, Halit b. Osman b. Ali es-Sebt, Sıra No:619, Kayıt No:577, 1991/1412.
- *Raf'u'l-İsm (Suç) ve mâ Yumâsiluhû fi'l-Kur'âni'l-Kerîm "Dirâse fi'l-Esâlib ve'd-Delâle"*, Muhammed b. Nâsır b. Halid el-Humeyyid, Sıra No:620, Kayıt No:549, 1990/1411.
- *Saîd b. Cübeyr; Müfessiran, -Min Evveli'l-Kur'âni'l-Kerîm ilâ Âhiri Sûrati't-Tevbe-*, Muhammed Eyyûb b. Muhammed Yusuf Ali, Sıra No:622, Kayıt No:101, 1982/1403.
- *Sûratü'l-Kehf; Arz ve Tefsîr*, Şir Ali Şâh, Sıra No:623, Kayıt No:114, 1982/1403.
- *Sıfatu'l-Cenneti fi'l-Kur'âni'l-Kerîm "Dirâse ve Tahkik li'l-Âyâtil'l-Kur'âniyye fi Zâlike*, Abdulhalim b. Muhanned Nassâr es-Selefi, Sıra No:624, Kayıt No:538, 1990/1411.
- *Ziyâu'l-Kulûb li'l-İmâm Süleym b. Eyyûb Ebû'l-Feth er-Râzî eş-Şâfî (ö.337h.) "min Evveli Sûrati'l-En'âm ilâ Nihâyeti Sûrati'l-Enfâl bi Muaddel 51 Levha" –Tahkik ve Dirâse mea'l-Mukârane bi Kitâbi İbn Atiyy*, Muhammed b. Abdulaziz b. Abdullah el-Fâlih, Sıra No:625, Kayıt No:736, 1994/1415.

- *Ziyâu'l-Kulûb li'l-İmâm Süleym b. Eyyûb Ebû'l-Feth er-Râzî eş-Şâfiî (ö.337h.) "min Evveli Sûrati'l-Fâtihâ ilâ Nihâyeti Kavlihî Teâlâ ; (Ülâike Lehüm Nasîbün Mimmâ Kesebû, Vallâhu Serîu'l-Hisâb) min Sûrati'l-Bakara –Tahkik ve Dirâse –*, Mülfî b. Nâim b. Umrân es-Sâidî, Sıra No:626, Kayıt No:759, 1994/1415.
- *Abdurrahman es-Seâlebî ve Menhecuhû fi't-Tefsîr*, Abdulkhak Abduddâim Seyf, Sıra No:628, Kayıt No:244, 1985/1406.
- *İlâcu'l-Kur'ân li'l-Cerîme*, Abdullah b. Muhammed el-Emîn b. Muhammed el-Muhtâr eş-Şenkîti, Sıra No:629, Kayıt No:74, 1980/1401.
- *Umdetü'l-Huffâz fi Tefsîri Eşrefi'l-Elfâz li İbni's-Semîn el-Halebî – Tahkik ve Dirâse 60 Varaka minhu*, Tallâl b. Mustafa Ahmed Araksûs, Sıra No:631, Kayıt No:66, 1980/1401.
- *Ğuraru'l-Beyân fi Mübhemâti'l-Kur'âni'l-Azîm li İbn Cemâa –Dirâse ve Tahkik –*, Abdulğaffâr Bedreddin, Sıra No:632, Kayıt No:46, 1980/1401.
- *Fütûhu'l-Ğayb fi'l-Keşf an Kınâi'r-Rayb li't-Tayyibî; "Tefsîru Sûrati'l-En'âm bi Muaddal 77 Levha" –Dirâse ve Tahkik –*, Emced Ali Şâh, Sıra No:633, Kayıt No:745, 1994/1415.
- *Fütûhu'l-Ğayb fi'l-Keşf an Kınâi'r-Rayb li't-Tayyibî; "Tefsîru Sûrati' Âl-i İmrân" –Dirâse ve Tahkik mea'l-Mukârane bi Hâşiyeti'l-İmâm Nâsiruddîn Ahmed b. El-Müneyyer el-İskenderî–*, Hasan b. Ahmed Belğîs el-Umarî, Sıra No:634, Kayıt No:770, 1994/1415.
- *Fütûhu'l-Ğayb fi'l-Keşf an Kınâi'r-Rayb li't-Tayyibî; "Min Evveli Sûrati'l-Enbiyâ ilâ Nihâyeti Sûrati'ş-Şuarâ" –Dirâse ve Tahkik mea Mukâranatihî bi Tefsîri'l-Hâzin –*, Abdulkuddûs Râcî b. Muhammed Mûsâ el-Afgânî, Sıra No:637, Kayıt No:804, 1995/1416.
- *Fütûhu'l-Ğayb fi'l-Keşf an Kınâi'r-Rayb li't-Tayyibî; "Min Evveli Sûrati Yûnus ilâ Nihâyeti Sûrati İbrâhim" –Dirâse ve Tahkik mea Mukâranatihî bi Tefsîri'l-Beyzâvî –*, Tahir Mahmud Muhammed Yakup, Sıra No:638, Kayıt No:806, 1995/1416.
- *Fütûhu'l-Ğayb fi'l-Keşf an Kınâi'r-Rayb li't-Tayyibî; "Min s. 131 ilâ s. 206 inde Nihâyeti Sûrati'l-Bakara" –Dirâse ve Tahkik –*, Ali b. Hamid b. Müslim es-Senânî, Sıra No:640, Kayıt No:726, 1994/1415.
- *Fevâtihü's-Suver fi'l-Kur'âni'l-Kerîm*, Fâruk Hüseyin Muhammed Emîn, Sıra No:641, Kayıt No:98, 1982/1403.
- *Katâde es-Sedûsî ve Tefsîruhû "Min Evveli Sûrati'l-Fâtihâ ilâ Nihâyeti Sûrati'n-Nahl" –Cem' ve Tahkik –*, Ömer b. Yusuf b. Muhammed Kemal, Sıra No:642, Kayıt No:52, 1980/1401.

- *Kadâyâ 'l-Mer'e fî Sûrati 'n-Nisâ*, Muhammed Yusuf Iyd Hasan, Sıra No:644, Kayıt No:58, 1980/1401.
- *Keşfü 'l-İtticâhi 'r-Rafizî fî Tefsîri 't-Tabersî el-Mevsûm bi Cem'i 'l-Beyân li Ulûmi 'l-Kur'ân*, Ahmed Tahir Üveys Ali, Sıra No:646, Kayıt No:415, 1988/1409.
- *Merviyyât İbn Merdeveyh fî 't-Tefsîr; "Min Evveli Sûrati 'l-En'âm ilâ Âhiri Sûrati 'n-Nahl" –Cem' ve Dirâse –*, Ahmed Necip b. Abdullah Sâlih, Sıra No:648, Kayıt No:707, 1993/1414.
- *Merviyyât İbn Merdeveyh fî 't-Tefsîr; "Min Evveli Sûrati 'l-İsrâ ilâ Nihâyeti Sûrati 'l-Fâtur" –Cem' ve Dirâse –*, Abdülmecid eş-Şeyh Abdalbârî, Sıra No:649, Kayıt No:709, 1993/1414.
- *Merviyyât İbn Merdeveyh fî 't-Tefsîr; "Min Evveli Sûrati 'l-Fâtihâ ilâ Âhiri Sûrati 'l-Mâide" –Cem' ve Dirâse mea Dirâseti İbn Merdeveyh ve Menhecuhû fî 't-Tefsîr –*, Şerif Ali Muhammed, Sıra No:650, Kayıt No:698, 1993/1414.
- *Merviyyât İbn Merdeveyh fî 't-Tefsîr; "Min Evveli Sûrati Yâsîn ilâ Nihâyeti Sûrati 'l-Hadîd" –Cem' ve Dirâse –*, Fâyiz b. Habîb b. Dahîl et-Tercemî, Sıra No:651, Kayıt No:731, 1994/1415.
- *Merviyyât el-İmâm İbn Râveyh fî 't-Tefsîr –Cem' ve Dirâse –*, Yâsin b. Hâfiz Kâriullah Emîn Kûmâyî, Sıra No:652, Kayıt No:843, 1996/1417.
- *Merviyyât el-İmâm Buhârî fî 't-Tefsîr fî Ğayri Sahîhihi –Cem' ve Dirâse –*, Ahmed Hâdî Şeyh Ali, Sıra No:653, Kayıt No:740, 1994/1415.
- *Masdaru 'l-Kur'ân Kemâ Beyyenehû 'l-Kur'ân*, Farac b. Furayc b. Farac el-Avfî, Sıra No:657, Kayıt No:509, 1989/1410.
- *Ma'rifetü 'l-Muhkem ve 'l-Müteşâbih ve Eseruhû fî 't-Tefsîr*, Hâmid b. Abdullah Ahmed el-Alî, Sıra No:658, Kayıt No:466, 1989/1410.
- *Mefâtihu 'r-Rıdvân fî Tefsîri 'z-Zikri Bi 'l-Âsâr ve 'l-Kur'ân li 'l-Emîr Muhammed b. İsmail es-San'ânî "min Sûrati 'ş-Şuarâ ilâ Sûrati Lokmân" –Tahkik ve Dirâse –*, Abdullah b. Sevkân b. Abdullah ez-Zehrânî, Sıra No:659, Kayıt No:507, 1989/1410.
- *Menâhicu Ba'du 'l-Kâtibîn fî Ğarîbi 'l-Kur'ân fî 'l-Kurûni 'l-Hamseti 'l-Ûlâ*, Hezlûl b. Ali Hezlûl el-Hezlûl, Sıra No:661, Kayıt No:676, 1993/1414.
- *Müntehâ 'l-Ulûm fî Tefsîri Kitâbillâhi 'l-Hayyu 'l-Kayyûm li Nûreddin Ebî Tâlib Abdurrahman b. Ömer Ebî 'l-Kâsım el-Hanbelî " Tefsîri Sûrateyi 'n-Nisâ ve 'l-Mâide" –Dirâse ve Tahkik –*, Muhammed b. Sâlih b. Muhammed el-Berrâk, Sıra No:662, Kayıt No:426, 1988/1409.

- *Menhecu Şeyhu'l-İslâm Muhammed b. Abdulvahhab fi't-Tefsîr ve Tahkik Cüz'ün min Tefsîrihî*, Mes'ud b. Müsâid b. Hudayrim el-Hüseynî, Sıra No:664, Kayıt No:516, 1989/1410.
- *Mevâridü İbn Hacer el-Askalânî fi Ulûmi'l-Kur'ân min Kitâbi Fethu'l-Bârî*, Muhammed Enver Sâhib b. Muhammed Ömer, Sıra No:665, Kayıt No:714, 1993/1414.
- *Mevkîfu'l-İmâm İbn Kesîr mine'l-İsrâiliyyât fi Dav'ı Tefsîrihî*, Muhammed İbrahim Terâvirî, Sıra No:666, Kayıt No:310, 1986/1407.
- *Nüketü'l-Kur'âni'd-Dâlle alê'l-Beyân fi Envâi'l-Ulûm ve'l-Ahkâm li'l-İmâm Muhammed b. Ali el-Karacî "Min Evveli Sûrati'z-Zümer ilâ Âhiri'l-Kur'âni'l-Kerîm" –Tahkik ve Dirâse –*, Şâyi' b. Abduh Şâyi' el-Esmerî, Sıra No:667, Kayıt No:672, 1993/1414.
- *Nüketü'l-Kur'âni'd-Dâlle ale'l-Beyân li Ebî Ahmed b. Ali b. Muhammed el-Kerhal el-Gasbân (ö.360h.) –Tehkik ve Dirâse –*, Ali b. Gâzî b. Nemâ et-Tuveycirî, Sıra No:668, Kayıt No:480, 1989/1410.
- *Yes'elûneke fi'l-Kur'ân ve-l Cevâbu anhâ*, Muhammed eş-Şeyh Muhammed Osman Rukkâb, Sıra No:670, Kayıt No:267, 1985/1406.

1.2 Doktora Tezleri:

- *İhtiyârâtu'l-İmâm eş-Şevkânî fi't-Tefsîr min Hılâli Kitâbihî Fethu'l-Kadîr "Min Evveli'l-Kitâb ilâ Nihâyeti Sûreti'l-İsrâ" – Cem' ve Dirâse*, Ali b. Hamîd b. Müslim es-Senânî, Sıra No: 552, Kayıt No: 963, 1999/1420.
- *İhtiyârâtu'l-İmâm eş-Şevkânî fi't-Tefsîr min Hılâli Kitâbihî Fethu'l-Kadîr "Min Evveli Sûreti'l-Kehf ilâ Âhiri Sûreti'n-Nâs" – Cem' ve Dirâse-*, Fâyiz b. Habib b. Dahîl et-Tercemî, Sıra No: 553, Kayıt No. 965, 1999/1420.
- *İstidrâkât İbn Atıyye fi Kitâbi'l-Muharrari'l-Vecîz alâ't-Taberî fi Tefsîrihî*, Şâyi' b. Abduh Şâyi' el-Esmerî, Sıra No: 554, Kayıt No: 871, 1996/1417.
- *İstidrâkât İbn Kesîr alâ İbn Cerîr fi Tefsîrihî*, Ahmed Ömer Abdullah, Sıra No: 555, Kayıt No: 214, 1984/1405.
- *el-Îzâh fi't-Tefsîr li Ebî'l-Kâsım el-İsfahânî "Min Evveli Sûreti'l-Fâtîha ilâ Nihâyeti Sûreti'l-Mâide (124 Levha)" –Dirâse ve Tahkik –*, Mesud b. Müsâid b. Hudayrim el-Hüseynî, Sıra No: 559, Kayıt No: 823, 1995/1416.
- *et-Tıbyân fi Tefsîri'l-Kur'ân li Alî b. Halef el- Izzî – Tahkîk ve Dirâse –*, Muhammed b. Abdülaziz b. Muhammed el-Avâcî, Sıra No: Kayıt No: 938, 1998/1419.

- *et-Terbiye fî'l-Kur'âni'l-Kerîm; Mecâlâtuhâ, Esâsuhâ, Esâlîbuhâ*, Abdulhalim b. İbrahim Abdullatîf, Sıra No: 560, Kayıt No: 607, 1991/1412.
- *et-Tefsîru'n-Nebevî fî'l-Kur'âni'l-Kerîm: "Min Evveli Sûreti Meryem ilâ Âhiri'l-Kur'âni'l-Kerîm*, Avvâd b. Bilal Muîd ez-Züveyrai' el-Avafî, Sıra No: 563, Kayıt No: 396, 1987/1408.
- *et-Tefsîru'l-Vâdih li'd-Deynûrî: "Min Evveli Sûreti'l-Bakara ilâ Nihâyeti Sûreti'l-En'âm" –Tahkik ve Dirâse –*, Abdullah b. Muhammed el-Emîn b. Muhammed el-Muhtâr eş-Şenkîti, Sıra No: 565, Kayıt No:165, 1983/1404.
- *es-Sâ'lebî ve Dirâsetü Kitâbihî "el-Keşf ve'l-Beyân an Tefsîri'l-Kur'ân*, Muhammed Eşref Ali, Sıra No:567, Kayıt No:211, 1984/1405.
- *Hasan el-Basrî ve Tefsîruhû – Cem' ve Dirâse ve Tahkik ilâ Nihâyeti Sûreti'n-Nahl-*, Ömer b. Yusuf b. Muhammed Kemal, Sıra No:568, Kayıt No:161,1983/1404.
- *er-Rivâyâtü'l-İsrâiliyye fî Tefsîri't-Taberî ; -"Min Sûreti'l-Fâtihâ İlâ Âhiri Sûreti'l-İsrâ" – Cem' ve Dirâse –*, Ahmed Necip b. Abdullah Salih, Sıra No:570, Kayıt No:939, 1998/1419.
- *er-Rivâyâtü't-Tefsîriyye fî Fethi'l-Bârî : -Cem' ve Dirâse –*, Abdulmecid eş-Şeyh Abdulbâri, Sıra No:571, Kayıt No:937, 1998/1419.
- *er-Ravzu'r-Reyyân fî Esileti'l-Kur'ân li Ebî Abdillâh el-Huseyn b. Süleyman b. Reyyân et-Tâî (ö. 770 h.): -Dirâse ve Tahkik li Kâmilî'l-Kitâp-*, Abdulhalim b. Muhammed Nassâr es-Selefi, Sıra No:572, Kayıt No:721, 1993/1414.
- *el-Umûm ve Muhassasâtuhû fî Âyâti'l-Ahkâm fî'l-Kur'âni'l-Kerîm*, Hasan b. Ahmed Bulayğıs el-Umarî, Sıra No:574, Kayıt No:904, 1997/1418.
- *el-Kifâye fî't-Tefsîr li Ebî Abdirrahmân İsmâil b. Ahmed en-Neysâbüri (ö.430 h.) " Min Evveli Sûreti'l-Fâtihâ ile Nihâyeti Sûreti'l-A'râf (187 Levha)" : -Tahkik ve Dirâse-*, Ali b. Gâzî b. Nemâû't-Tüveycirî, Sıra No:576, Kayıt No:716, 1993/1414.
- *el-Kifâye fî't-Tefsîr li Ebî Abdirrahmân en-Neysâbüri el-Hayrî " Min Evveli Sûreti'l-Enbiyâ ile Nihâyeti Sûreti'z-Zümer" : -Dirâse ve Tahkik mea Mükârana bi Tefsîri'l Beğavî-*, Abdullah b. Sevkân b. Abdullah ez-Zehrânî, Sıra No:577, Kayıt No:728, 1994/1415.
- *el-Kifâye fî't-Tefsîr li Ebî Abdirrahmân en-Neysâbüri el-Hayrî " Min Evveli Sûreti'l-Enfâl ile Nihâyeti Sûreti Tâ-Hâ " : -Dirâse ve Tahkik*

mea'l-Mükârana bi Tefsîri İbn Kesîr-, Abdullah b. Avvâd b. Luveyhik el-Mutayrî, Sıra No:578, Kayıt No:789, 1995/1416.

- *el-Kifâye fi't-Tefsîr li Ebî Abdirrahmân en-Neysâbüri el-Hayrî “ Min Evveli Sûreti Gâfir ile Nihâyeti'l-Kur'âni'l-Kerîm” : -Dirâse ve Tahkik mea'l-Mükârana bi Tefsîri Ahkâmi'l-Kur'ân li İbni'l-Arabî-*, Salih b. Yusuf Hasan Kâtib, Sıra No:579, Kayıt No:720, 1993/1414.
- *el-Münâfikûn fi'l-Kur'âni'l-Kerîm*, Muhammed Yusuf İyd Hasan, Sıra No:581 Kayıt No:150, 1983/1404.
- *Târihu Ulûmu'l-Kur'âni'l-Kerîm; Min Bidâyeti'l-Karni's-Sâdis ila Nihâyeti'l-Karni'l-Âşir*, Muhammed b. Hamid b. Muhammed el-Kuraşî, Sıra No:584, Kayıt No:900, 1997/1418.
- *Tahrîru'l-Kavl fi's-Suver ve'l-Âyâti'l-Mekkiyye ve'l-Medeniyye “Min Evveli Sûreti'l-Kehf ilâ Âhiri Sûreti'n-Nâs”*, Muhammed b. Abdulaziz b. Abdullah el-Fâlih, Sıra No:587, Kayıt No:970, 1999/1420.
- *Tefsîru Âyâti'l-Kur'ân an Alâkati'l-Melâike bi'l-İnsân*, Abdulaziz b. Salih el-Ubeyd es-Sülmî, Sıra No:590, Kayıt No:554, 1991/1412.
- *Tefsîru Ebû'l-Muzaffer es-Sem'ânî “Min Evveli Sûreti'l-En'âm ilâ Âhiri Sûreti'l-Enfâl” – Tahkik ve Dirâse –*, Talal b. Mustafa Ahmet Araksûs, Sıra No:592, Kayıt No:327, 1986/1407.
- *Tefsîru Ebû'l-Muzaffer es- Min Evveli Sûreti'l-Cin ilâ Âhiri'l-Kur'âni'l-Kerîm” – Tahkik ve Dirâse mea'l-Mukârane Beynehû ve Beyne'l-Beğavî ve'z-Zemahşerî –*, Süleyman b. Salih el-Hızıyyî, Sıra No:593, Kayıt No:336, 1986/1407.
- *Tefsîru Ebû'l-Muzaffer es-Sem'ânî “Min Evveli Sûreti'r-Ra'd ilâ Evveli Sûreti'l-Enbiyâ” – Tahkik ve Dirâse mea't-Ta'lik alâ Hâzihî's-Sûrah ve'l-Mukaddime an İtticâhi't-Tefsîr fi Asrihî –*, Fâruk Hüseyin Muhammed Emin, Sıra No:594, Kayıt No:337, 1986/1407.
- *Tefsîru Ebû'l-Muzaffer es-Sem'ânî “ Sûreti'l-Bakara Minhu” – Tahkik ve Dirâse –*, Abdulkadir Mansûr Mansûr, Sıra No:600, Kayıt No:92, 1981/1402.
- *Tefsîru Ebû Muhammed İshâk b. İbrâhim el-Büsetî el-Kâdî “Min Evveli Sûreti'l-Kehf ilâ Nihâyeti Sûreti'ş-Şuarâ” –Tahkik ve Dirâse –*, İvaz b. Muhammed Zâfir el-Umarî, Sıra No:601, Kayıt No:657, 1992/1413.
- *Tefsîru İshâk b. İbrâhim el-Büsetî “Min Evveli Sûreti'n-Neml ilâ Âhiri Sûreti'n-Necm(132 Levhâ)” –Tahkik ve Dirâse –*, Osman Muallim Mahmud Şeyh, Sıra No:602, Kayıt No:821, 1995/1416.
- *Tefsîru İbn Recep el-Hanbelî –Cem' ve Dirâse –*, Ubeyd b. Ali b. Ubeyd el-Ubeyd, Sıra No:603, Kayıt No:578, 1991/1412.

- *Tefsîru'l-İmâm Ebû Zekerıyyâ Yahyâ b. Şerefüddîn en-Nevevî – Cem' ve Dirâse –*, Mülfî b. Nâim b. Umrân es-Sâidî, Sıra No:605, Kayıt No:899, 1997/1418.
- *Tefsîru'l-Kur'âni'l-Kerîm li Ebî Bekr b. Ali el-Heddâd ez-Zübeyrî el-Yemenî (ö.800 h) “Tefsîru Sûrateyi'l-Fâtihâ ve'l-Bakara” –Tahkik ve Dirâse –*, Âyid b. Abdullah b. Iyd el-Harbî, Sıra No:608, Kayıt No:635, 1992/1413.
- *Cuhûd İbnu'l-Enbârî fi't-Tefsîr ve Ulûmi'l-Kur'âni'l-Kerîm*, Ferac b. Furayc b. Ferac el-Avfi, Sıra No:612, Kayıt No:835, 1996/1417.
- *Hadîsü'l-Kur'ân an Gazveti Bedir ve Uhud ve Sulhu'l-Hudeybiye ve Fethi Mekke ve Huneyn ve Tebûk*, Muhammed b. Bekir b. İbrahim Âbid, Sıra No:616, Kayıt No:439, 1988/1409.
- *Rumûzü'l-Künûz fi Tefsîri'l-Kitâbi'l-Azîz li'l-Hâfiz Abdurrazzak b. Rızkullah er-Ras'anî (ö. 661 h.) – Dirâse ve Tahkik el-Mücellled es-Sânî –*, Muhammed b. Salih b. Muhammed el-Berrâk, Sıra No:621, Kayıt No:533, 1990/1411.
- *Ziyâu'l-Kulûb li'l-İmâm Süleym b. Eyyûb Ebû'l-Feth er-Râzî eş-Şâfî (ö.337h.) “min Evveli Kavlihî Teâlâ ; (ve'z-Kurullâhe fi Eyyâmin Ma'dûdât) ilâ Nihâyeti Sûrati'l-Mâide, 51 Levha” –Tahkik ve Dirâse mea Mukâranetihî bi Tefsîri'l-Beğavî*, Abdullah b. Nâfi' b. Huzeyfe el-Umarî, Sıra No:627, Kayıt No:819, 1995/1416.
- *Ulûmu'l-Kur'ân beyne'l-Burhân ve'l-İtkân – Dirâse ve Mukârane –*, Hâzim Said Haydar Said, Sıra No:630, Kayıt No:775, 1995/1416.
- *Fütûhu'l-Ğayb fi'l-Keşf an Kınâ'r-Rayb li't-Tayyibî; “Tefsîru Sûrati'n-Nisâ ve'l-Mâide” –Dirâse ve Tahkik mea Mukâranetihî bi Kitâbi Zâdu'l-Mesîr li İbni'l-Cevzîv –*, Salih b. Nâsır en-Nâsır, Sıra No:635, Kayıt No:796, 1995/1416.
- *Fütûhu'l-Ğayb fi'l-Keşf an Kınâ'r-Rayb li't-Tayyibî; “min Evveli'l-Kitâb ilâ Nihâyeti s. 130” –Dirâse ve Tahkik –*, Salih b. Abdurrahman b. Salih el-Fâyiz, Sıra No:636, Kayıt No:683, 1993/1414.
- *Fütûhu'l-Ğayb fi'l-Keşf an Kınâ'r-Rayb li't-Tayyibî; “ min Sûrati'l-Hicr ilâ Nihâyeti Sûrati Tâ-hâ” –Dirâse ve Tahkik mea'l-Mukârane bi Tefsîri Ebî'l-Muzaffer es-Sem'ânî –*, Muhammed el-Emîn b. El-Hüseyn Ahmed, Sıra No:639, Kayıt No:827, 1996/1417.
- *Kıyasu'n-Nisâ fi'l-Kur'âni'l-Kerîm; ed-Dürûs ve'l-Iber ve'l-Ahkâmu'l-Müstefâde Minhâ*, Muhammed b. Nâsır b. Halit el-Humeyyid, Sıra No:643, Kayıt No:876, 1997/1418.
- *Kavâidü't-Tefsîr –Cem' ve Dirâse –*, Halid b. Osman b. Ali es-Sebt, Sıra No:645, Kayıt No:777, 1995/1416.

- *Lübâbü'n-Nukûl fî Esbâbi'n-Nüzûl li'l-Hâfız Celâleddin Abdurrahman b. Ebî Bekr es-Suyûtî – Dirâse ve Tahkik mea Mukâranatihî bi Kitâbi Esbâbi Nüzûli'l-Kur'âni'l-Kerîm li'l-Vâhidî (ö.368h.), Abdulaziz b. Abdullah b. Muhammed el-Curbû', Sıra No:647, Kayıt No:839, 1996/1417.*
- *Merviyyât el-Hâfız İbn Merdeveyh fî't-Tefsîr; "Min Evveli Sûrati'l-Mücâdele ilâ Âhiri'l-Kur'âni'l-Kerîm" –Cem' ve Dirâse mea Mukâranatihî bi'l-Keşfî ve'l-Beyân fî Tefsîri'l-Kur'ân li's-Sa'lebî –, Râşid b. Hamd b. Hamûd es-Subhî, Sıra No:654, Kayıt No:940, 1998/1419.*
- *Merviyyât Hasan el-Basrî fî Tefsîri'l-Kur'âni'l-Kerîm "Min Evveli Sûrati'l-İsrâ ilâ Âhiri Sûrati'n-Nâs" –Cem' ve Dirâse ve Tahkik –, Şir Ali Şâh, Sıra No:655, Kayıt No:385, 1987/1408.*
- *Merviyyât Said b. Cübeyr fî't-Tefsîr "Min Evveli Sûrati Yûnus ilâ Âhiri'l-Kur'âni'l-Kerîm" –Cem' ve Dirâse ve Tahkik –, Muhammed Eyyûb b. Muhammed Yusuf Ali, Sıra No:656, Kayıt No:406, 1987/1408.*
- *Min Tefsîrâti İbn Abbâs fî's-Sülûseyni'l-Ahîrayn Mine'l-Kur'âni'l-Kerîm, Adem Muhammed Ali, Sıra No:660, Kayıt No:296, 1985/1406.*
- *Menhecû'l-Kur'âni'l-Kerîm fî Riâyeti Zuafâi'l-Müctema', Ammâd b. Zühayr b. Abdulkadir Hâfız, Sıra No:663, Kayıt No:593, 1991/1412.*
- *Hidâhetü'l-İnsân ilâ'l-İstiğnâ-i bi'l-Kur'ân li İbn-i Abdilhâdî –Tahkik ve Dirâse –, Muhammed Enver Sâhib b. Muhammed Ömer, Sıra No:669, Kayıt No:946, 1998/1419.*

2. Kıraât Bölümünde Yapılan Tezler

2.1 Yüksek Lisans Tezleri:

- *İbn Mehrân el-Mukrî ve Devruhû fî'l-Kırâât mea Tahkik ve Dirâse Kitâbuhû el-Gâye fî'l-Kırââti'l-Aşr ve İhtiyâru Ebî Hâtim, Sibğatullah Muhammed Şefî' Rasûl, Sıra No:672, Kayıt No:316, 1986/1407.*
- *el-İmâm eş-Şevkânî ve İrâduhû li'l-Kırâa fî Tefsîrihî, Ahmed b. Abdullah Ahmed el-Mukrî, Sıra No:673, Kayıt No:183, 1984/1405.*
- *Tetimme fî Kırââti's-Selâsi'l-Eimme li Şerefüddîn Sıdkı b. Selâme b. Hüseyin el-Mesharât (ö.825h.) -Tahkik ve Dirâse –, Sâlim Muhammed Muhammed Mahmud Ahmed Mevlüt, Sıra No:676, Kayıt No:559, 1991/1412.*
- *et-Tecrîd li Buğyeti'l-Mezîd fî'l-Kırââti's-Seb'î li İbni'l-Fehhâm (ö.516h.) Tahkik ve Dirâse –, Mes'ûd Ahmed Seyyid Muhammed İlyâs, Sıra No:677, Kayıt No:422, 1988/1409.*

- *et-Tırâz fî Şerhi Zabtı'l-Harrâz li't-Tenisî –Dirâse ve Tahkik –*, Şarşâl Ahmed b. Ahmed, Sıra No:681, Kayıt No:419, 1988/1409.
- *el-Kırââtü'l-Mütevâtira Elletî Enkerahâ İbn Cerîr et-Taberî ve'r-Reddü Aleyh “mine'l-Fâtihâ ilâ Âhiri't-Tevbe”*, Muhammed Arif Osman Mûsâ, Sıra No:682, Kayıt No:178, 1984/1405.
- *el-Kırâa fî Tefsîri'l-Bahru'l-Muhît li Ebî Hayyân “min Evveli Sûrati'l-Fâtihâ ilâ Âhiri Sûrati'l-Enfâl”*, Ahmed Halit Yusuf Şükrü, Sıra No:683, Kayıt No:376, 1987/1408.
- *el-Mücez fî'l-Kırâa li Ebî Alî el-Ahvâzî (ö.446h.) –Dirâse ve Tahkik –*, Hâfiz Mahmud el-Hasan Hâfiz, Sıra No:686, Kayıt No:379, 1987/1408.
- *el-Muvazzih li Mezâhibi'l-Kurrâ fî'l-Feth ve'l-İmâle ve Beyne'l-Lafzayn li Ebî Amr ed-Dânî –Dirâse ve Tahkik –*, Muhammed Şefaât Rabbânî b. Hâfiz Melik Muhammed, Sıra No:687, Kayıt No:524, 1990/1411.
- *el-Vesîle ilâ Keşfi'l-Akîle fî Resmi'l-Mushaf li Alî b. Muhammed es-Sahâvî –Dirâse ve Tahkik –*, Tallâl Ahmed Alî Deyn, Sıra No:688, Kayıt No:728, 1994/1415.
- *Bustânu'l-Hüdât fî İhtilâfi'l-Eimmeti ve'r-Ruvât li Ebî Bekr İbnel-Cündî(ö.769h.) –Dirâse ve Tahkik –*, Hüseyin b. Muhammed b. Sâlih el-Avâcî, Sıra No:690, Kayıt No:817, 1995/1416.
- *Hülâsatü'l-Ebhâs ve Şerhu Menhecü'l-Kırâati's-Selâs li Ebî İshâk Burhâneddin İbrahim b. Ömer el-Ca'berî (ö.732h.) –Dirâse ve Tahkik –*, Muhammed İbrahim Muhammed Abdullah, Sıra No:692, Kayıt No:442, 1988/1409.
- *Şerhu'l-Hidâye li Ebî'l-Abbâs Ahmed b. Ammâr el-Mehdevî (ö.440h.) –Dirâse ve Tahkik –*, Hâzim Sâid Haydar Said, Sıra No:693, Kayıt No:534, 1990/1411.
- *Gâyetü'l-İhtisâr fî'l-Kırâa li Eimmeti'l-Emsâr li'l-Hâfiz Ebi'l-Alâ el-Hasen b. Ahmed el-Hemadânî (ö.569h.) –Dirâse ve Tahkik –*, Emîn Muhammed Ahmed eş-Şeyh eş-Şenkâtî, Sıra No:694, Kayıt No:734, 1994/1415.

2.2 Doktora Tezleri:

- *İzâhu'r-Rumûz ve Miftâhu'l-Kunûz fî'l-Kırâati'l-Erbaa Aşara li Şemseddîn el-Kabâkibî (ö.849h.) – Tahkik ve Dirâse –*, Ahmed Halit Yusuf Şükrü, Sıra No:671, Kayıt No:535, 1990/1411.
- *el-İktidâ fî Ma'rifeti'l-Vakf ve'l-İbtidâ li Abdullah b. Muhammed en-Nekzâvî (ö.683h.) –Tahkik ve Dirâse –*, Mes'ûd Ahmed Seyyid Muhammed İlyas, Sıra No:674, Kayıt No:663, 1992/1413.

- *El-Budûr ez-Zéhira fi'l-Kirâati'l-Aşri'l-Mütevâtira li Ömer b. Kâsım Ma'rûf bi'n-Neşşâr (ö.907h.) –Dirâse ve Tahkik –*, Furkânuddîn Mihribân Ali, Sıra No:675, Kayıt No:504, 1989/1410.
- *et-Takrîb ve'l-Beyân fi Şevâzı'l-Kur'ân li Abdurrahman b. Abdulhamid es-Safrâvî (ö.636 h.) “min Evveli'l-Kitâb ilâ Nihâyeti Sûrati'n-Neml” - Tahkik ve Dirâse –*, Ahsenb. Sehâ b. Muhammed Eşrafuddîn, Sıra No:678, Kayıt No:500, 1989/1410.
- *el-Câmi' fi'l-Kirâati'l-Aşr li Ebî Ma'şer et-Taberî –Dirâse ve Tahkik –*, Muhammed b. Seyyidî Muhammed b. Muhammed el-Emîn, Sıra No:679, Kayıt No:346, 1986/1407.
- *ed-Dürri'n-Nesîr ve'l-Azbu'n-Nemîr fi Şerhi Müşkilât ve Halli Mukfilât İştemele Aleyhâ et-Teyşir li Ebî Amr ed-Dânî, Te'lîf: Abdulvâhid bi Muhammed el-Mâlikî (ö.705h.) –Dirâse ve Tahkik –*, Ahmed b. Abdullah Ahmed el-Mukrî, Sıra No:680, Kayıt No:414, 1988/1409.
- *el-Müstenîr fi'l-Kirâati'l-Aşr li Ebî Tâhir Ahmed b. Ali b. Abeydullah b. Ömer b. Sevvâr el-Bağdâdî (ö.496h.) –Dirâse ve Tahkik –*, Ahmed Tâhir Üveys Ali, Sıra No:684, Kayıt No:660, 1992/1413.
- *el-Müntehâ li'l-İmâm Ebî'l-Fadl Muhammed b. Câfer el-Huzâi el-Bedîlî (ö.408h.) –Dirâse ve Tahkik –*, Muhammed Şefaât Rabbânî b. Hâfız Melik Muhammed, Sıra No:685, Kayıt No:774, 1995/1416.
- *el-Vakf ve'l-İbtidâ li Ebî'l-Hasen Ali b. Ahmed el-Gazzâl (ö.516h.) “Min Evvelihî ilâ Nihâyeti Sûrati'l-Kehf” –Dirâse ve Tahkik –*, Abdulkerim b. Muhammed b. Osman el-Osman, Sıra No:689, Kayıt No:430, 1988/1409.
- *Cemâlu'l-Kurrâ ve Kemâlu'l-İkrâ li Alemüddîn es-Sehâvî “Min Evvelihî ilâ Nihâyeti't-Tûr; er-Râsîh fi'l-Mensûh ve'n-Nâsîh” –Dirâse ve Tahkik –*, Abdulhak Abduddâim Seyf, Sıra No:691, Kayıt No:512, 1989/1410.
- *Muhtasaru't-Tebyîn li Hecâi't-Tenzîl li Ebî Dâvûd Süleymen b. Necâh(ö.496h.) –Dirâse ve Tahkik –*, Şarşâl Ahmed b. Ahmed. Sıra No:695, Kayıt No:633, 1992/14

3. Sonuç ve Değerlendirme

1976 yılında kurulan Üniversitenin Kur'ân-ı Kerîm Fakültesindeki ilk tez 1979 yılında tamamlanmıştır. Yapılan tezlerin yıllara göre dağılımı şöyledir:

Tablo 1: Yapılan tezlerin yıllara göre dağılımı

Yıl	Yüksek Lisans	Doktora	Toplam	Yüzdesi
1979	1	--	1	0,65
1980	8	--	8	5,18
1981	3	1	4	2,63
1982	5	--	5	3,27
1983	2	3	5	3,27
1984	2	2	4	2,63
1985	6	1	7	4,55
1986	6	4	10	6,48
1987	3	3	6	3,9
1988	9	3	12	7,45
1989	10	3	13	8,41
1990	6	2	8	5,18
1991	3	4	7	4,55
1992	3	5	8	5,18
1993	8	4	12	7,45
1994	10	1	11	7,12
1995	5	8	13	8,41
1996	4	4	8	5,18
1997	1	4	5	3,27
1998	--	5	5	3,27
1999	--	3	3	1,97
21 Yıl	95	60	155	%100

En çok tez çalışmalarının yapıldığı dönem, % 8.41'lik oranla ve toplam 13'er adet teze 1989 ve 1995 yıllarıdır. En az tezin yapıldığı yıl ise, ilk tez çalışmasının da tamamlandığı 1979 yılıdır.

Üniversitenin Kur'an-ı Kerim Fakültesi *Tefsir* ve *Kıraat* bölümlerinde yapılan bu tezlerin hangi konuları işledikleri veya ne tür çalışmalar yaptıklarını göz önünde bulundurarak gruplandırarak olursak, karşımıza şöyle bir tablo çıkacaktır:

Tablo 2: Yapılan tezlerin konularına göre dağılımı

Tezlerin Çalışma Alanları	Yüksek Lisans		Doktora		Toplam	Yüzdesi
	Tefsir	Kıraat	Tefsir	Kıraat		
Tahkik ve Dirâse Çalışmaları	38	11	34	11	94	% 60.64
Şahıs-Eser Çalışmaları	15	2	5	--	22	% 14.20
Konulu Tefsir Çalışmaları	12	--	6	--	18	% 11.61
Kıraat İlimleri	1	--	1	--	2	% 1.29
Tefsir Tarihi	1	--	--	--	1	% 0.65
Tefsir Usûlü	2	--	2	--	4	% 2.58
Süre Tefsiri	2	--	--	--	2	% 1.29
Ulûmu'l-Kur'ân Metodolojisi	1	--	--	--	1	% 0.65
Ulûmu'l-Kur'ân Tarihi	1	--	1	--	2	% 1.29
Ulûmu'l-Kur'ân ⁴	7	--	2	--	9	% 5.80
Toplam :	80	13	51	11	155	% 100

Bu tablodan da anlaşıldığı üzere, fakülte bünyesinde yapılan tez çalışmalarının ağırlıklı alanı, tahkik ve şahıs – eser çalışmalarıdır (% 74.84). Konulu tefsir çalışmaları ise toplam tez çalışmalarının sadece % 11.61'ini oluşturmaktadır. Tez çalışmalarının % 13.55'lik kısmını da Tefsir, Tefsir Usûlü, Tefsir Tarihi, Kıraat İlimleri ve Kur'ân İlimleri (Ulûmu'l-Kur'ân) alanında yapılan diğer çalışmalar oluşturmaktadır.

Bu tezlerde büyük bir yekun tutan *tahkik* ve *dirâse* çalışmaları, genellikle geçmiş dönemlerde kaleme alınan eserlerin tanıtım ve tahkikini yapmaktadır. Buna göre, giriş ya da ilk bölümde eserin müellifi hakkında bilgi verilmekte ve eserin tanıtımı yapılmaktadır. Devam eden bölümlerde ise, eserin tahkikine yer verilmektedir.

Şahıs-eser incelemesini konu edinen çalışmalarda da yine aynı durum söz konusudur: öncelikle müellif hakkında detaylı bilgiler verilir, ardından eserin tanıtımı, bağlı bulunduğu disiplinindeki yeri ve aynı türden olan diğer çalışmalarla mukayesesi yapılmaktadır.

Geçtiğimiz yüzyılda Kur'ân araştırmaları içerisinde önemli bir yer tutan *Konulu Tefsir* çalışmalarına dair üniversite bünyesinde yapılan çalışmaların çok az olduğu görülmektedir. Çoğunluğunu şahıs-eser ve tahkik-dirâse çalışmalarının oluşturduğu tezlerin klasik çalışmalara -dolayısıyla büyük ölçüde geçmişe- bağlı olduklarını görmekteyiz. Hatta buradaki *Konulu Tefsir* çalışmalarının bir çoğu da, muhteva açısından, yine klasik çalışmaları andırmaktadır.

Gerek Tefsir Usûlü gerekse Ulûmu'l-Kur'ân metodolojisi ile ilgili çalışmaların, yok denecek kadar az olması (toplam beş adet), büyük ölçüde eski usûllere bağlılığın, onları kutsamanın ve yeni bir metodolojiye ihtiyaç hissedilmemesinin sonucu olsa gerektir. Benzer durum Tefsir Tarihi ile Ulûmu'l-Kur'ân Tarihi için de söz konusudur. Yine İ'câzu'l-Kur'ân, Nâsîh-Mensuh, Mekkî-Medenî, Muhkem-Müteşâbih, Fevâtihu's-Suver, Garîbu'l-Kur'ân... gibi Ulûmu'l-Kur'ân konularının işlendiği tezlerde de geçmişin bir tekrarı yapılmaktadır.

Sonuç itibarıyla bu çalışmalar, büyük ölçüde klasik döneme ait Tefsir, Tefsir Usûlü ve Ulûmu'l-Kur'ân'a ait birikimlerin, günümüzün diliyle tekrar edilmesinden ibarettir. Bu yönleriyle de istifade edilebilecek bir yapıdadırlar. Ancak ele alınan konuların günümüz insanının bilgisi dahilinde olduğu birçok alanla irtibatının kurulamaması sebebiyle, pratik hayatla ilgisi kesik çalışmalar olarak kütüphane raflarında kalmaya mahkum gibidirler.

DİPNOTLAR

- ¹ Üniversitenin 1976 yılındaki kuruluşundan itibaren 11.10.1999 tarihinde yapılan son teze kadar toplam 155 (yüz elli beş) adet çalışmayı kapsamaktadır.
- ² 81 adet *Tefsir* bölümü ve 14 adet *Kıraât* bölümü olmak üzere toplam, 95 adet *Yüksek Lisans* tezi.
- ³ 49 adet *Tefsir* bölümü ve 11 adet *Kıraât* bölümü olmak üzere toplam, 60 adet *Doktora* tezi.